

Hier is wildernis een wensdroom

Vollisbrant 8-11-2013

Door de film *De Nieuwe Wildernis* komt de jaarlijkse discussie over het beheer van de Oostvaardersplassen dit jaar extra vroeg op gang. Het gaat niet meer alleen over de honderden edelherten, koniks en hekrunderen die jaarlijks verhongerend of worden afgeschoten. Ook de wenselijkheid van het beheer van Staatsbosbeheer wordt door deskundigen in twijfel getrokken. Evenals de wijze waarop de huidige situatie wordt gepresenteerd in bovengenoemde film.

De Oostvaardersplassen werden tot 1996 beheerd door de Rijksdienst IJsselmeerpolders (RIJP). De RIJP heeft er jarenlang gedegen wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren, en op basis daarvan de inrichting van het terrein ter hand genomen. Het was een rijk, gevarieerd natuurgebied, een lust voor oog en oor, toen het beheer in 1996 werd overgedragen aan Staatsbosbeheer.

Voor Staatsbosbeheer waren de Oostvaardersplassen een prestige-project, met Frans Vera als inspirator. Het beheer werd gewijzigd, de knowhow van de RIJP grotendeels terzijde geschoven en het onderzoek hield vrijwel op. In de 17 jaar die sindsdien zijn verstreken, is het aantal vogels in het buitenkaads gebied gekelderd (zie de karteringsrapporten). Uit de karteringen van het moeras blijkt dat de situatie daar evenmin rooskleurig is.

Staatsbosbeheer gaat niet in op feitelijke kritiek, maar beperkt zich tot oppervlakkige gemeenplaatsen die voor de gemiddelde lezer en journalist lastig te beoordelen zijn. Enkele voorbeelden: bij het noemen van succesvolle soorten wordt geen verschil gemaakt tus-

sen broedvogels en niet-broedvogels (passanten). De zeearend die graag wordt opgevoerd om het succes van het beheer aan te tonen, zit ook in de Biesbosch (twee paar), Lauwersmeer en Roggebotzand. En dat zonder specifieke en dure beheermaatregelen.

In de Oostvaardersplassen worden door Staatsbosbeheer grote grazers ingezet ten behoeve van ganzen en moerasvogels. Het zijn echter vrijwel uitsluitend ganzen (alom aanwezig in Nederland) die hiervan profiteren, ten koste van een aantal schaarse soorten. De kreten 'uniek' en 'duurzaam' worden veel in de mond genomen. De Oostvaardersplassen zijn echter niet uniek, althans niet in wat ze pretenderen te zijn, en natuur is niet duurzaam, maar dynamisch. Tot slot: de andere terreinen in de omgeving die volgens Staatsbosbeheer de verdreven soorten kunnen opvangen (onder meer Kotterbos en Braambos), worden in de wandelgangen van Staatsbosbeheer inmiddels óók genoemd als potentieel grotegrazersgebieden.

Oernatuur in Nederland is een utopie, een ongefundeerde wensdroom. De dode bomen, de kaalheid als gevolg van de weggevreten vegetatie en de grote aantallen dode dieren, verhoogd of afgeschoten, zijn treurigstemmend. De film *De Nieuwe Wildernis* schetst een eenzijdig beeld van de situatie. Prachtige beelden inderdaad, prima propagandamateriaal, maar meer *wishful thinking* dan realiteit.

Maria Quist is werkzaam geweest bij Staatsbosbeheer. Natuurmonumenten, Sovon Vogelonderzoek en de Werkgroep Roofvogels Nederland.